

TEKSTİL SEKTÖRÜ RAPORU

Sektörel Raporlar Serisi V

Uzm. Ercan EKTİ

Tekstil, Hazır Giyim ve Deri Ürünleri İmalatı Sektör Raporu, ilgili sektörlerde yaşanan gelişmeleri yakından takip etmek ve plan, program ve strateji geliştirme çalışmalarına altlık oluşturmak amacıyla hazırlanmış olup Türkiye ve Düzce tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri sanayiini mercek altına almaktadır.

İçindekiler

TABLO VE GRAFİK LİSTESİ	3
YÖNETİCİ ÖZETİ	4
GİRİŞ	5
SEKTÖR TANIMI	6
İLİŞKİLİ SEKTÖRLER	6
DÜNYADAKİ DURUM	8
TÜRKİYE'DEKİ DURUM.....	10
DIŞ TİCARET	18
DÜZCE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ	27
Düzce Tekstilinde Bazı Önemli Firmalar	31
ÜST ÖLÇEKLİ PLANLAR.....	33
A. Tedarikçi Ülkeden Piyasa Yapıcı Ülkeye Dönüşüm	34
B. Bilgi Bazlı Ürünlerin Üretimine Yöneliş.....	34
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	38
KAYNAKÇA	39

TABLO VE GRAFİK LİSTESİ

Tablo 1: Genel İstihdam ve AR-GE Personeli İstihdam Oranları Karşılaştırması

Tablo 2: En Fazla Tekstil İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (milyon Dolar)

Tablo 3: En Fazla Tekstil İthalatı Yapılan Ülkeler ve İthalat Miktarları (milyon Dolar)

Tablo 4: Türkiye’den en fazla Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatı Yapılan Ülkeler (İlk 20 Ülke)

Tablo 5: Türkiye’nin en fazla Hazır Giyim ve Konfeksiyon İthalatı Yaptığı Ülkeler (İlk 20 Ülke)

Tablo 6: En Fazla Deri Ürünleri İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (İlk 20 Ülke)

Tablo 7: Türkiye’nin en fazla Deri ve Deri Mamulleri İthalatı Yaptığı Ülkeler (İlk 20 Ülke)

Tablo 8: Düzce ilinin sektörel bazda ihracat verileri

Tablo 9: Düzce ilinde Kayıtlı Tekstil Firmaları

Tablo 10: Düzce ilinin çeşitli ürün gruplarında yıllık kapasite rakamları

Şekil 1: Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Tedarik Zinciri

Grafik 1: Dünyada Başlıca Tekstil ve Hazır Giyim İhracatçıları

Grafik 2: Kapasite Kullanım Oranı (%)

Grafik 3: Yıllara Göre İstihdam Endeksi (2005=100)

Grafik 4: Yıllara Göre Üretim Endeksi (2010=100)

Grafik 5: Yıllara Göre Ciro Endeksi (2010=100)

Grafik 6: Ücretli Çalışan Başına Üretim Değeri ve Katma Değer (2008)

Grafik 7: Yıllar İtibariyle Tekstil Dış Ticareti

Grafik 8: Yıllar İtibariyle Hazır Giyim Dış Ticareti

YÖNETİCİ ÖZETİ

Tekstil, Hazır Giyim ve Deri Ürünleri İmalatı Sektör Raporu, ilgili sektörlerde yaşanan gelişmeleri yakından takip etmek ve plan, program ve strateji geliştirme çalışmalarına altlık oluşturmak amacıyla hazırlanmış olup Türkiye ve Düzce tekstil, hazır giyim ve deri ürünleri sanayiini mercek altına almaktadır.

Raporun oluşturulması sürecinde Sanayi Genel Müdürlüğü, İTKİB Genel Sekreterliği gibi kurumlar tarafından hazırlanan raporlardan ve Ekonomi Bakanlığı, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Türkiye İstatistik Kurumu, Düzce Ticaret ve Sanayi Odası gibi çeşitli kurumlardan sağlanan verilerden istifade edilmiştir.

Tekstil, Hazır Giyim, Deri ve Deri Ürünleri sektörleri, milli gelirden aldığı pay, sağladığı istihdam ve yüksek ihracat potansiyeli ile ülke ekonomisinin lokomotif sektörlerinden birisidir. Birlikte değerlendirildiğinde halen en çok dış ticaret fazlası veren sektörler, oluşturduğu istihdam ile işsizliğin azalmasına ve toplumun refahına çok ciddi düzeyde katkılar sağlamaktadır ve Ar-Ge – İnovasyon alanlarında gerekli gelişmeler adımlar atıldığı takdirde katkı sağlamaya devam edeceği aşıkardır.

GİRİŞ

Tekstil ve hazır giyim sanayi, ülkelerin ekonomik kalkınma sürecinde önemli rol oynayan bir sanayi dalıdır. Gelişmiş ülkelerin 18. yüzyılda gerçekleştirdikleri sanayileşme sürecine önemli katkısı olan tekstil ve hazır giyim sanayi, günümüzde de gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmalarında benzer bir rol oynamaktadır. Sektörün üretim ve ihracatı 1970'lerden bu yana, üretim ve işgücü maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle, gelişmiş ülkelere doğru kaymıştır. Gelişmiş ülkelerin bugün, hem üretim süreçlerinde yarattıkları modernizasyon hem de Ar-Ge faaliyetlerine verdikleri ağırlık ile sektördeki yerlerini korumaya çalıştıkları, bir diğer taraftan da sektörün önemli pazarları konumuna geldikleri görülmektedir.

Tekstil ve hazır giyim tüm ülkelerde tüketimin temel ürününü oluşturması, yeni girişimcilerin küçük sermayeler ile bu piyasaya girişlerinin kolay oluşu; tekstil ve hazır giyim sektörlerinin, sanayileşme sürecinin her döneminde, dünya ticareti içerisinde önemli bir yere sahip olmasına neden olmuştur.

GSYH içindeki payı, dış ticaret potansiyeli, istihdam gibi parametreler açısından ülkemizde de ilk sıralarda olan sektörler, küresel pazarda bizi ön sıralara taşımaktadır. Ülkemiz işgücü kalitesi, hammadde ve pazarlama ve dağıtım faktörleri bakımından dünyanın en rekabetçi ülkeleri arasında yer almaktadır.

Tekstil endüstrisinin yapısına bakıldığında teknolojik gelişimin ve Ar-Ge faaliyetlerinin, hazır giyim sektörüne göre daha büyük önem arz ettiği görülmektedir. Özellikle tekstil sektörünün alt sektörlerinde Ar-Ge faaliyetleri sayesinde ürünlere hem yeni özellikler hem de yeni kullanım alanları kazandırılmaktadır. Daha çok nano-teknoloji ile üretilmiş ürünler, fonksiyonel tasarımlar, düşük maliyetli çevreci yaklaşımlar, farklı sektörlerle yönelik yeni teknik tekstillerin geliştirilmesi, geri-dönüşüm ürünlerin teknik tekstillerde değerlendirilmesi gibi konulardaki çalışmaların sonuçları; teknik tekstil, ekolojik tekstil ve akıllı tekstil ürünlerinde izlenmektedir.

Bu çalışmada, tekstil, hazır giyim ve deri sanayinin tanımı yapılarak, ülkemizde bu sektörlerin mevcut durumu, üretim kapasitesi, ithalat ve ihracat projeksiyonları ve genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Ayrıca Düzce ili bazında da ilgili sektörler hakkında bilgiler verilmiştir.

SEKTÖR TANIMI

Tekstil sektörü, hazır giyim sektörünün tedarik zinciri altında yer alan ve geniş kapsamlı üretim yelpazesine sahiptir. Her nevi ihtiyaca yönelik elyaf, iplik, örme dokuma kumaş, keçe ve tufting yüzeylerin dahil olduğu dokusuz yüzeyler, ev tekstili ürünleri, halılar, bunların yanında ağ, ip, kablo, taşıyıcı tekstil bandı, branda, koruyucu bez, filtre, paraşüt, fren bezi, keçe gibi teknik kullanıma yönelik ürünler tekstil sektöründe yer almaktadır. Türk Gümrük Tarife Cetveli (GTİP)'nin 50-60 arası fasılları ve 63 fasıl grubunun bir kısmı bu grupta değerlendirilmektedir.

Örme ve dokuma kumaştan imal edilmiş tüm giyim ürünleri ise hazır giyim sektöründe üretilmektedir. Türk Gümrük Tarife Cetveli (GTİP)'nin 61-62 fasıl grupları bu grupta değerlendirilmektedir. Hazır giyim sektörü emek yoğun bir sektör olup, tekstil sektöründe üretilen ürünlerin moda sektörüne yönelik olarak işlendiği, katma değer yaratan, ancak emek yoğun olması dolayısıyla genelde işçiliğin ucuz olduğu gelişmekte olan ülkelerin yatırım yaptığı sektör olarak değerlendirilmektedir.

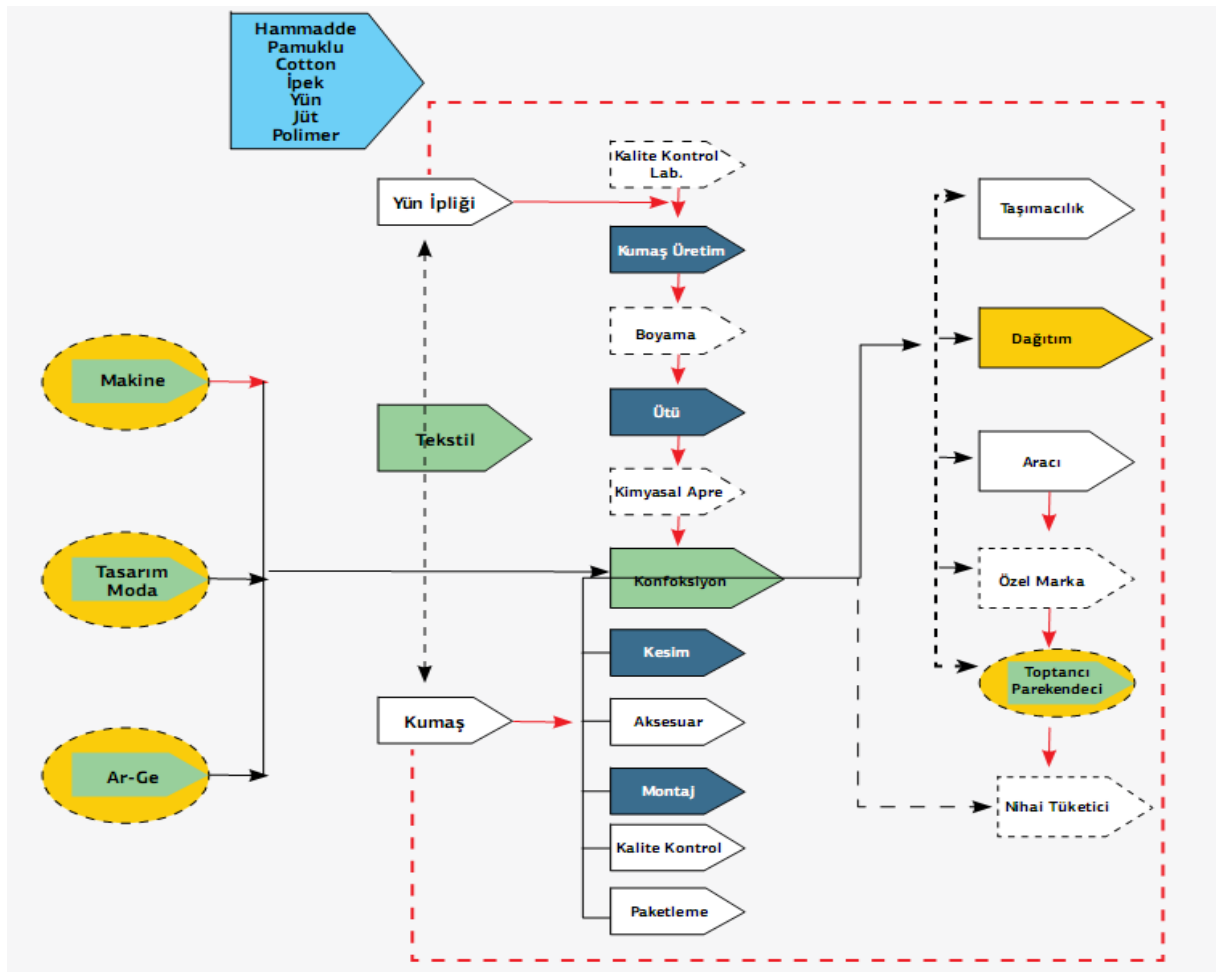
Her türlü hayvanın derileri ve kürkleri ile bu derilerden üretilmiş valiz, çanta, sandık, eldiven, kemer, koşum takımları gibi aksesuarlar ile deri ve kürkten imal edilmiş giyim ürünleri ve ayakkabılar ise deri ve deri ürünleri sektöründe üretilmektedir. Türk Gümrük Tarife Cetveli (GTİP)'nin 41-43 arası fasıl grupları ile 64 grubunda yer alan deri ayakkabılar bu grupta değerlendirilmektedir. Geniş bir üretim alanında faaliyet gösteren bu sektör daha çok el emeğine dayanan ancak yüksek uzmanlık gerektiren bir sektördür.

Küresel eğilimler incelendiğinde, her üç sektörde standart basit ürünlerin üretiminin sanayileşmekte olan ülkelere bırakıldığı, fakat yüksek katma değerli moda-marka ürünlerle, üstün nitelikli teknik tekstillerin üretiminin gelişmiş ülkelerce yapıldığı görülmektedir.

İLİŞKİLİ SEKTÖRLER

Tekstil, hazır giyim, deri ve deri ürünleri sektörleri moda kavramıyla tüketiciye ulaşan ürünlerden oluşarak birbiriyle yakın ilişkiler içindedir. Özellikle tekstil sektörü hazır giyim sektörünün tedarik zincirinde yer alarak bu sektörün bir parçası halini almıştır. Her iki sektör zaman zaman tekstil sektörü olarak da tek isim altında değerlendirilmektedir.

Şekil 1: Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Tedarik Zinciri

Kaynak: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:7 Sayı:13 Bahar 2008 s.265

Tekstil ve hazır giyim birlikte değerlendirildiğinde kendi içinde elyaftan başlayarak mamul giysi veya kullanım eşyasına kadar oldukça uzun bir üretim zincirine sahiptir. Her iki sektör genel itibariyle iplik, dokuma, örme, dokusuz yüzey, boya-terbiye, hazır giyim ve konfeksiyon alt sektörlerinden oluşmaktadır.

Tekstil sektörü pamuk, yün gibi ihtiyaç duyulan doğal elyaflar nedeniyle tarım ve hayvancılık sektörü, yapay elyaflar nedeniyle petro-kimya sanayii ile etkileşim halindedir. Boya-terbiye kimyasalları açısından kimya sanayii ile etkileşen sektörler, hazır giyim ve konfeksiyonda aksesuar sanayii ile iç içedir. Ayrıca bu sektörler otomotivden, inşaata, ağır sanayiden tıbbı kadar pek çok sektörle teknik açıdan ilişki içinde olup, halıcılık, yangın söndürme hortumları gibi pek çok farklı alana girdi sağlamaktadır.

Deri ve deri ürünleri sektörü tabaklama ve deri işleme, saraciye ürünleri, deri giyim eşyası, kürkten eşya, ayakkabı sektörlerine kadar geniş bir alt sektör grubuna sahiptir. Üretimde

ham deri ve kürk ihtiyacı sebebiyle hayvancılık sektöründen etkilenen sektörün, ayrıca deri kimyasalları sektörüyle yakın ilişkisi mevcuttur.

Her üç sektörün üretimini belirleyen ve ürünlerin tüketiciyle buluşma noktasında etkili olan perakende ve mağazacılık sektörleri bu üç sektörün ayrılmaz birer parçası olarak değerlendirilebilir. Küresel düzeyde üretim yapan firmalar ise yine lojistik altyapıdan oldukça fazla etkilenmektedir.

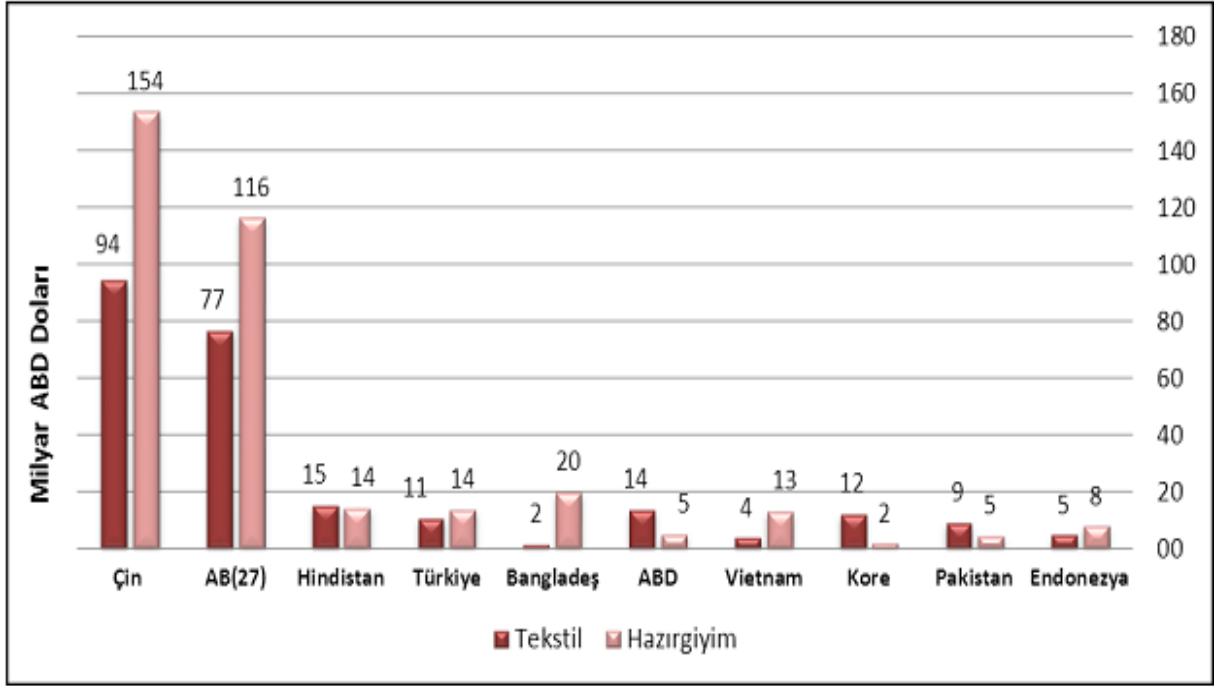
DÜNYADAKİ DURUM

Dünya Ticaret Örgütü tarafından 1995 yılında imzalanan ve 2005 sonrası tekstil ve hazır giyim ticaretinin tamamen liberalleşmesini öngören Tekstil ve Hazır Giyim Anlaşmasını takiben 2001 yılında Çin'in DTÖ'ye üye olarak bir anda bu anlaşmaya taraf olması dünya tekstil, hazır giyim, deri ve deri ürünleri sektörlerinde yeni bir dönem başlatmıştır.

Böylece 2000'li yılların üretim merkezi olan Çin, ithalatçı ve yatırımcı kimliğini bu dönemde kazanmaya başlarken, Bangladeş ve Vietnam gibi ülkeler, gerek üretim maliyetlerinin düşük olmasının etkisiyle, gerekse önemli ithalatçı ülkelerle imzaladığı tercihli ticaret anlaşmaları ve düzenlemeleri vasıtasıyla önemli üreticiler ve ihracatçılar haline gelmişlerdir. 2008 yılında ABD'de başlayan küresel kriz 2011 yılı itibarıyla AB ülkelerini de etkileyerek dünyada tüketici talebinin azalmasına ve bu sektörlerde ticaretin yön değiştirmesine sebep olmuştur. 2009 -2010 yıllarında bu sektörlerde küresel ticarete %15'lere varan bir düşüş gözlenmiştir. Ancak 2010 yılından sonra bir toparlanma gözlenmiş, 2011 yılında dünya tekstil ihracatı toplam ticarete paralel bir şekilde %17 artarak 294 milyar Dolar, hazır giyim ihracatı ise %17'lik artışla 412 milyar Dolar, deri ve deri ürünleri ihracatı ise %18 artarak 162 milyar Dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 2011 yılında üç sektörün dünya ticaretindeki payı %4,7 olarak gerçekleşmiştir.

Çin hem tekstil ve hem de hazır giyim ihracatında en büyük üretici ve ihracatçı konumunu 2011 yılında da devam ettirmektedir. Bu sektörlerde dünyanın ikinci büyük tedarikçisi AB ülkeleri ise üretimlerini Çin, Türkiye, Bangladeş, Hindistan gibi büyük üretici ülkelere yaptırarak aynı zamanda en büyük alıcı konumunu sürdürmektedirler. AB ülkelerinin ardından üçüncü sırada yer alan Hindistan ise 2011 yılında tekstil ve hazır giyim toplam ihracatını %23 oranında arttırmıştır.

Grafik 1: Dünyada Başlıca Tekstil ve Hazır Giyim İhracatçıları

Kaynak: DTÖ (2011 yılı verileri)

Türkiye ise ITC verilerine göre, 2011 yılında dünya tekstil ihracatında %3,7'lik pay ile 8'inci, Hazır giyim ihracatında %3,4'lük pay ile 7'nci büyük ihracatçı konumundadır. En büyük deri ve deri ürünleri ihracatçısı yine %25 payla Çin olmuştur. Çin 2011 yılında %20 artışla 41 milyar Dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Çin'den sonra sırasıyla İtalya, Hong Kong ve Fransa yer almaktadır (ITC).

Dünya hazır giyim ihracatının %80'i başta AB(27) ülkeleri ve ABD olmak üzere gelişmiş ülkelere yapılmıştır. Tekstilde ise büyük alıcılar aynı zamanda üretici ve tedarikçi konumundaki AB (27), Çin, ABD, Vietnam ve Türkiye'dir.

Deri ürünleri sektöründe ise en büyük ithalatçılar ortalama %39 payla AB(27) ve %22 payla ABD'dir. Ülkeler bazında diğer ithalatçılar ise sırasıyla Hong Kong, İtalya ve Çin'dir. Ticaret hacmi bakımından en yoğun tekstil ve hazır giyim ticareti Asya ülkelerinde gerçekleşmektedir. Bunun en büyük sebebi halen ucuz işgücünün bu kıtada yer almasıdır.

TÜRKİYE'DEKİ DURUM

19.yy'da İngiltere'de, 20.yy'da Japonya'da, 1950'lerde Tayvan ve Kore'de gelişmeye başlayan tekstil sektörünün; Türkiye'de köklü bir tarihi bulunmaktadır. Anadolu'da dokumacılığın Selçuklulardan daha eskiye dayandığı bilinmektedir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde de bu bilgi birikimi doğrultusunda sanayi tekstil üzerine dayalı olarak gelişmiştir.

Bu dönemde; dokuma konusunda Denizli ve Tokat, ipekli ürünler konusunda da Bursa bölgesinde küçük işletmeler halinde üretim yapılmıştır. 1915 yılına gelindiğinde sanayi işletmelerinin pek çoğunun dokuma tesisleri olduğu görülmektedir. Bu tarihlerde 22 kamu sanayi işletmesinin 18'i, 28 anonim şirketin 10'u, 214 özel sektör işyerinin 45'i ve toplam 264 sanayi işyerinin 73'ü bu sanayide faaliyet göstermektedir.

1933 yılında Sümerbank'ın kurulması, sektör için önemli bir adım olmuştur. Sümerbank'ta yetişen personel, edindiği bilgi ile daha sonra özel sektörün gelişimine katkıda bulunmuştur. Sanayi yatırımlarında ve ilk kalkınma planlarında tekstil sektörü öncelikli sanayi olarak yer almış ve Türkiye'nin önemli bir pamuk üreticisi olması nedeniyle de kalkınma pamuk temelli olarak gerçekleşmiştir.

1960'larda sanayileşme hareketinin başlamasının ardından 1970'lerde küresel tekstil ve hazır giyim sanayi gelişmiş ülkelere doğru kaymıştır. Bu yıllarda sektörde teknolojinin kullanımı sayesinde, bilgi birikimi ve teknik oluşmuştur.

1980'lerde ihracata dayalı büyüme stratejileri oluşturulmasıyla ihracatta artış yaratılmıştır. 1990 yılına kadar sektör çeşitli şehirlerde yayılarak gelişmiştir. 1990 yılında %12,2'lik büyüme ile en hızlı büyüyen sektör konumuna gelmiştir. Böylelikle Türkiye 1970'lerde sadece ham pamuk ihraç ederken 1990'larda Avrupa'ya en büyük hazır giyim ve tekstil ihracatçısı konumuna yükselmiştir.

Dünya Ticaret Örgütü tarafından 1995 yılında kabul edilen Tekstil ve Hazır Giyim Anlaşması gereği ticaret kotalarının kaldırılması 2005 yılı başında uygulamaya geçmiştir. Bunun sonucu olarak uluslararası pazarlarda rekabetin arttığı yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemin Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörleri üzerinde önemli ve olumlu etkileri olmuştur. Bu döneme kadar düşük maliyetli ürünler bazında rekabet etmeye çalışan Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörleri geleneksel ve basit ürünlerle rekabet etmek yerine, yüksek katma değerli tekstil ürünleriyle ve hazır giyimde markalaşma yolunda ilerlemeye başlamışlardır.

2000 yılında yaşanan ekonomik krizin sektörü olumsuz etkilemesine, ihracat rakamlarında düşüş izlenmesine karşın; 2005 yılında dünyanın en büyük 4. hazır giyim tedarikçisi ve 11. tekstil tedarikçisi konumuna yükselmiştir.

Dünya tekstil ve hazır giyim ihracatındaki payı ve aynı zamanda Türkiye toplam ihracatındaki payı dolayısıyla sektör bugün ülkenin temel sanayilerinden biri olarak kabul edilmektedir.

THD sektörleri, milli gelirden aldığı pay, sağladığı istihdam ve yüksek ihracat potansiyeli ile ülke ekonomisinin lokomotif sektörlerinden birisidir. Birlikte değerlendirildiğinde halen en çok dış ticaret fazlası veren sektörler, oluşturduğu istihdam ile işsizliğin azalmasına ve toplumun refahına çok ciddi düzeyde katkılar sağlamaktadır.

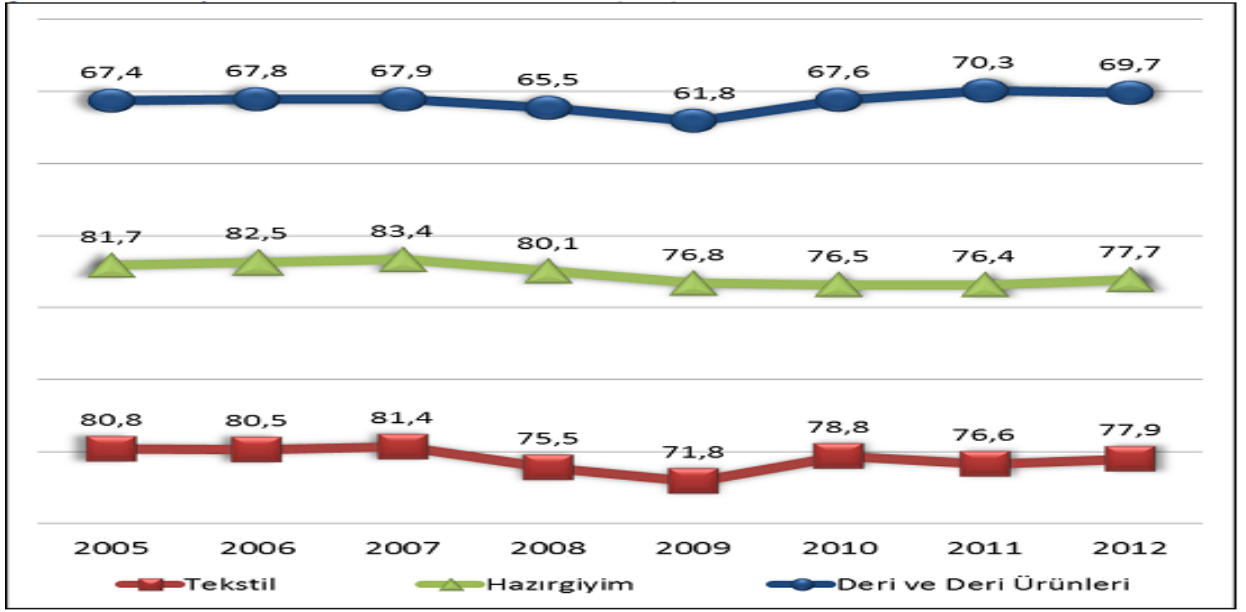
Üç sektör ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasının (GSYH'sının) %10'undan fazlasını ve imalat sanayiinde yaratılan katma değer %16'sını sağlamaktadır. Sektörler ürün kalitesi, moda ve trendleri belirleme gücüne sahip tasarımları ve yüksek teknolojisi itibarıyla dünyada önemli bir yere sahiptir.

İplik üretimi Kahramanmaraş, İstanbul, Adıyaman, Gaziantep, Bursa gibi illerde yoğun olarak yapılırken, Denizli'de havlu, bornoz, ev tekstili imalatı, Uşak'ta ipplik, battaniye, geri dönüşüm, Çorlu ve Çerkezköy'de terbiye, Adana'da pamuklu dokuma ve terbiye, Gaziantep'te polipropilen, dokusuz yüzey, makine halıcılığı, İstanbul'da konfeksiyon ve örme üretimi ön plana çıkmaktadır.

Deri işleme sanayi, İstanbul-Tuzla, İzmir-Menemen, Tekirdağ-Çorlu, Uşak, Bursa, Balıkesir-Gönen, Bolu-Gerede, Isparta, Hatay, Manisa-Kula'da yoğunlaşmış bulunmaktadır. Ayakkabı yan sanayi firmalarının dağılımı ise %50 oranında İstanbul olup, diğer firmalar İzmir, Konya, Gaziantep, Bursa gibi şehirlerde konumlanmıştır. Deri hazır giyim firmaları daha çok İstanbul ve İzmir'de yer almaktadır.

2008-2009 krizinde düşme eğilimi kapasite kullanma oranlarında da görülmekte olup, krizden sonraki dönemde kapasite kullanım oranlarında genel bir toparlanma gözlemlenmektedir. Tekstil ve hazır giyim sektörleri kriz öncesi performansını yakalayamamış görünürken, deri ve deri ürünleri sektörü kapasite kullanım oranında kriz öncesi performansının bir miktar daha önüne geçmiştir. Diğer yandan tekstil ve hazır giyimde 2011 sonrası birçoğu yenileme amaçlı yeni yatırımların yapıldığı bilinmektedir.

Grafik 2: Kapasite Kullanım Oranı (%)

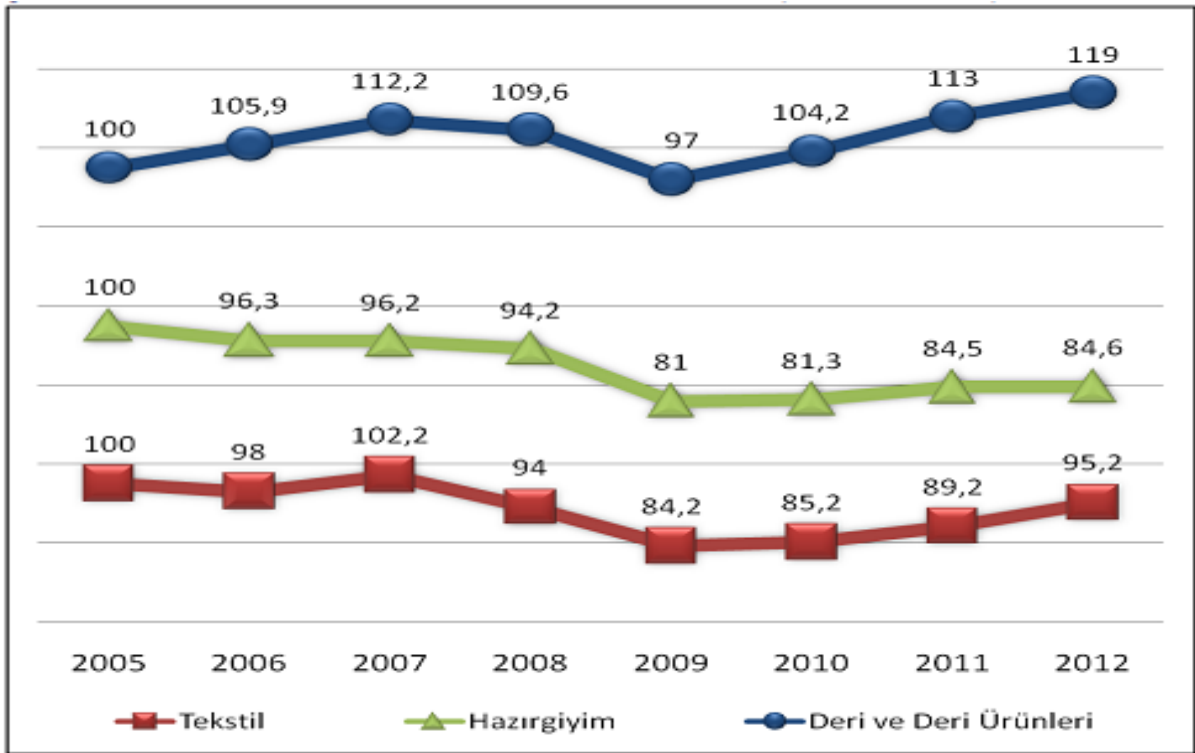
Kaynak: T.C. Merkez Bankası

2012 yılı SGK kayıtlarına göre 11.996.881 sigortalı çalışan arasında 3.171.014'ü imalat sanayinde kayıtlı olup, bunlardan 428.777 kişi tekstil imalatında, 451.164 kişi hazır giyim imalatında, 60.241 kişi ise deri ve deri ürünleri imalatında istihdam edilmektedir. Buna karşılık tekstil, hazır giyim sektörlerinde kayıt dışılık dikkate alındığında, 450.000 kadarı tekstilde, 1.500.000 kadarı da hazır giyimde olmak üzere, 2.000.000 civarında kişinin çalıştığı tahmin edilmektedir.

Sektörlerin emek yoğun yapısı ve küresel düzeyde işçilik maliyetlerinde yaşanan yoğun rekabet kayıt dışı istihdamın önünü açmaktadır. Kayıt dışılık dikkate alındığında THD sektörlerinin tüm sektörler içindeki toplam istihdam oranı %12 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Tekstil sektöründe en büyük istihdam (50–249 çalışanı olan) orta ölçekli işyerlerinde sağlanırken, hazır giyim, deri ve deri ürünleri sektörlerinde istihdam (50 çalışanın altında olan) küçük ölçekli işyerlerinde yoğunlaşmaktadır.

TÜİK verilerine göre her üç sektörde istihdam artışı sürerken, tekstil ve hazır giyim sektörlerinde istihdam halen kriz öncesi performansını yakalayamamıştır.

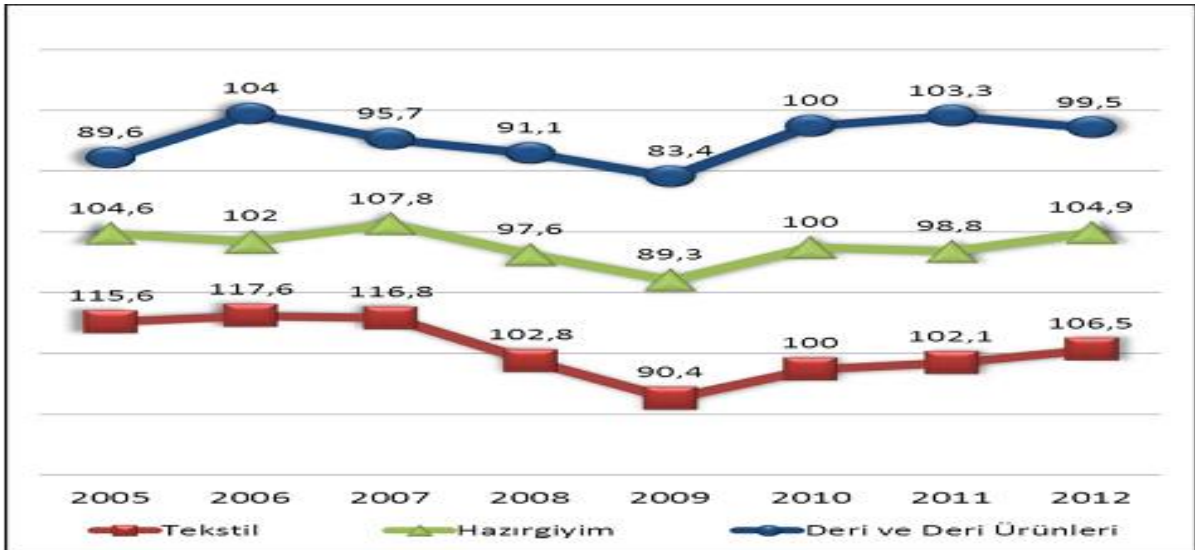
Grafik 3: Yıllara Göre İstihdam Endeksi (2005=100)

Kaynak: TÜİK

2008-2009 krizinde üretimde yaşanan düşüş sonrası, 2010 yılından itibaren dikkate değer bir toparlanma görülmektedir. Ancak üretim endeksleri bakımından tekstil ve hazır giyim sektörlerinde halen kriz öncesi dönem performansına ulaşamamıştır.

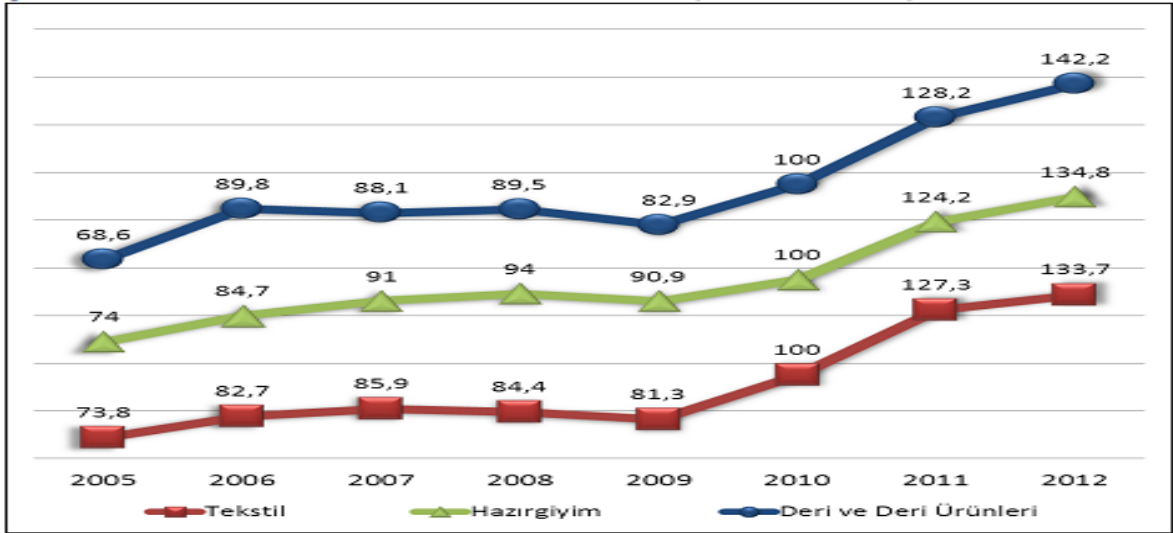
Grafik 4: Yıllara Göre Üretim Endeksi (2010=100)

Kaynak: TÜİK

2009 yılından sonra kaydedilen cirolarda dikkat çekici bir artış söz konusudur. İhracata dayalı üretim yapılan bu sektörlerde gözlenen ciro artışının en önemli sebeplerinden biri Dolar ve Avronun TL karşısında değerlenmesi olarak gösterilebilir. 2012 yılında da sektör cirolarında artış devam ederken yine Avroda yaşanan hafif düşüşlerin de etkisiyle artış hızında bir azalma söz konusudur.

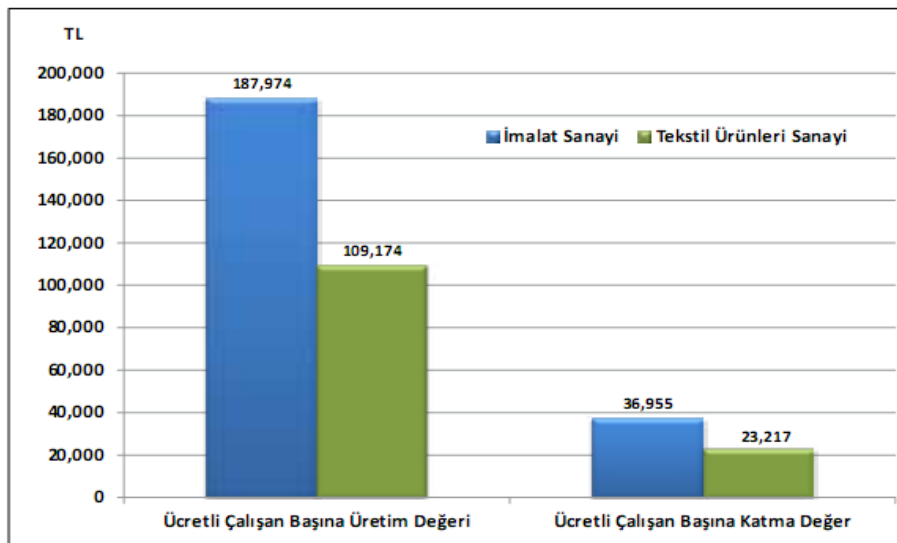
Grafik 5: Yıllara Göre Ciro Endeksi (2010=100)

Kaynak: TÜİK

Tekstil ürünleri sanayi, ücretli çalışan başına üretim ve katma değer göstergeleri açısından imalat sanayi ortalamasının altında değerlere sahiptir. Sektör ücretli çalışan başına üretim değeri açısından imalat sanayi ortalamasından yaklaşık olarak %42, çalışan başına katma değere göre de %37 daha az bir değere sahiptir.

Grafik 6: Ücretli Çalışan Başına Üretim Değeri ve Katma Değer (2008)

Kaynak: TÜİK

Dünya genelinde 1995-2010 yılları arasında Ar-Ge harcamaları yaklaşık 3 katına ulaşmıştır. Ar-Ge yapan ülkeler arasında ABD, Kanada, Çin ve Japonya ilk sıralarda yer almaktadır. Milli gelirlerinin %2-3'ünü Ar-Ge'ye ayıran ABD gibi ülkelerin Ar-Ge'ye ayırdıkları payın Türkiye'nin GSMH'sına neredeyse eşit olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise Gayrisafi Yurtiçi Ar-Ge Harcaması 2011 yılında bir önceki yıla göre % 20,4 artarak 11.154 milyon TL olarak hesaplanmıştır (TÜİK). 2011 yılında GSMH'nın içinde Yurtiçi Ar-Ge Harcamalarının payı %1,11 olarak gerçekleşmiştir. Hem ülkemiz 2023 hedeflerinde, hem Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerinde bu oran %3 olarak belirlenmiştir.

TÜİK'in son yayımladığı 2011 yılı verilerine göre imalat sanayi içinde Ar-Ge harcamalarının oranı tekstil sektöründe %3,12, hazır giyimde %0,52, deri ve deri ürünleri sektöründe ise %0,1 oranında gerçekleşmiştir.

İmalat sanayinde çalışan Ar-Ge personeli sayısı bakımından yapılan değerlendirmede tekstilde %2,65, hazır giyimde %0,68, deri ve deri ürünleri sektöründe ise %0,14 oranında Ar-Ge personeli istihdamı sağlandığı görülmektedir (Tablo 2). Sektörlerin kayıtlı istihdam oranları dikkate alındığında Ar-Ge personeli açısından bu oranların düşük kaldığı görülmektedir.

Tablo 1: Genel İstihdam ve AR-GE Personeli İstihdam Oranları Karşılaştırması

	İstihdam %	AR-GE Personeli İstihdamı %
Tüm sektörler içinde imalat sanayi	28,6	47,9
İmalat Sanayi	100	100
Tekstil Sanayi (T)	12,3	2,65
Hazır Giyim Sanayi (H)	13,5	0,68
Deri ve Deri Ürünleri (D)	1,6	0,14
Toplam THD	27,4	3,47

Kaynak: TÜİK (2011 yılı verileri)

Sektörlerde Ar-Ge faaliyetleri daha çok nano-teknoloji ile üretilmiş üstün performanslı ürünler, fonksiyonel tasarımlar, ekonomik çevreci yaklaşımlar, farklı kullanım sahalarına yönelik gelişmiş teknik tekstiller, ekolojik ve akıllı tekstiller, geri-dönüştürülmüş ürünler gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır.

“Teknik tekstil” kavramı 1980’li yıllarda, “endüstriyel tekstil” kavramının yetersiz kalması üzerine kullanılmaya başlanmıştır. Teknik tekstiller; ücretleri ve katma değeri daha yüksek ürünlerdir. Polyester, polipropilen, naylon, viskos, pamuk, cam ve aramid gibi

malzemelerden üretilmekte olup; kimyasallara, hava şartlarına, mikro organizmalara dayanıklı, yüksek mukavemet, yanmazlık gibi üstün performans özelliklerine sahiptirler. Uygulama alanları konveyör (taşıyıcı) bantlar, tıbbi eldivenler, balistik (kurşun geçirmez) kumaşlar, akustik izolasyon malzemeleri, roketler, otomobillerdeki hava yastıkları, antistatik tekstiller, suni çimen, tentelik kumaşlar, bandaj malzemeleri, aleve dayanıklı battaniye ve yastıklar, filtreler, yanmaz yapı malzemeleri, kimyasal koruyucu giysiler, tek kullanımlık koruyucu giysiler, kanalizasyon ve sulama sistemleri, güç tutuşur dekorasyon materyalleri ve perde şeklindedir.

Ekolojik tekstil ya da eko tekstil (çevre dostu tekstiller) kavramı ise; 1990'lı yıllarda yoğunlaşan çevrenin korunmasına yönelik hareketlerin sonucunda ortaya çıkmıştır. Üretim süreçlerinin tüm aşamalarında çevreye ve insana zarar vermeyecek uygulamaların gerçekleştirilmesini amaçlar. Üretim Ekolojisi, İnsan Ekolojisi ve Atık Ekolojisi olmak üzere üç grupta değerlendirilir. Hammaddenin çevre dostu koşullarda üretilmesi, kimyasalların çevreye zarar vermeyecek ürünlerden seçilmesi, solunum, sindirim ve ter yoluyla insana zarar vermeyecek giysilerin üretilmesi, üretim atıklarının ve kullanım sonucu oluşan atık giysilerin geri dönüşüm süreçlerinin gerçekleştirilmesi gibi konuları içermektedir.

Akıllı tekstiller; teknik tekstiller içerisinde yer alan, çevresel etkiler nedeniyle önemli ve yeniden üretilebilir otomatik değişim özellikleri olan elyaf ve kumaşlardır. Yüksek teknolojik ve katma değeri çok yüksek ürünlerdir. Herhangi bir etkiyi veya etki değişikliğini algılama ve buna tepki verme özelliğine sahiptirler. Günümüzde geliştirilen çok işlevli elyaflar, askeri giysiler, koruyucu hastane elbiseleri, yüksek performanslı spor giysileri gibi birçok alanda uygulama bulmaktadırlar. Ayrıca; çevresel değişimleri algılayarak renk, gözenek ve kalınlık özelliklerini değiştirebilen, mikropları öldüren, cildi besleyip masaj yapabilen, bazı ilaçların deriden vücuda verilmesini sağlayan örnekler günümüzde görülmeye başlanmıştır.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı kayıtlarına göre 2012 yılı içinde 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında muafiyetlerden yararlanan 18 sektörde faaliyet gösteren 129 firmanın 8'i tekstil / hazır giyim sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Ar-Ge merkezi bulunan 18 farklı sektörde çalışmakta olan 14.837 tam zamanlı Ar-Ge personelinden 521'i (%3,5'i) tekstil sektöründe çalışmaktadır. Ar-Ge personeli açısından tekstil / hazır giyim sektörleri (birlikte değerlendirildiğinde) 18 sektörün içinde 8. sırada yer almaktadır. Yine aynı bakanlığın kayıtlarına göre 2007 yılından bu yana desteklenen San-Tez projesinin 40'ı tekstil, 2'si ayakkabı sektörüne yönelik olarak

gerçekleştirilmiş olup, bu projelerin tüm projeler (528 proje) içindeki payı %8'dir.

2023 yılı için 500 milyar dolar hacmi ve dünyada en büyük 10 ekonomiden biri olma hedefi doğrultusunda Dış Ticaret Müsteşarlığı'na bağlı İGEME (İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi) ihracat teşvik programları düzenlemektedir. Dış ticaret odaklı bu teşvikler, pazar araştırması projesi desteği, pazar araştırması raporları ve istatistik satın alımı desteği, elektronik ticaret sitelerine üyelik desteği, sektörel nitelikli ticaret heyeti programlarının desteklenmesi, uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesinin desteklenmesi (eğitim ve danışmanlık destekleri), yurtdışı birim, marka ve tanıtım faaliyetlerinin desteklenmesi, yurt dışında gerçekleştirilen fuar katılımlarının desteklenmesi, çevre maliyetlerinin desteklenmesi, Türk ürünlerinin yurtdışında gerçekleştirilen fuar katılımlarının desteklenmesi, çevre maliyetlerinin desteklenmesi, Türk ürünlerinin yurtdışında markalaşması, Türk malı imajının yerleştirilmesi ve TURQUALITY'nin desteklenmesi, AR-GE desteği, istihdam yardımı ve tasarım desteği başlıklarında harcamalar üzerinden hesaplanan %50-80 oranında karşılıksız mali destekleri kapsamaktadır. İmalat ve ticarethanelere yönelik tasarlanan bu teşvikler özellikle çevre ülkelerine ihracat yapma isteğinde olan yeni iş adamları için önemli bir kaynaktır.

Halihazırda TURQUALITY destek programı kapsamında 91 firmanın 103 markası desteklenmektedir. Tekstil sektöründe 9 marka, hazır giyim sektöründe de 16 marka bu kapsamda desteklenmektedir.

Ayrıca Avrupa Birliği tarafından finanse edilen Moda ve Tekstil İş Kümesi (MTK) projesi mevcuttur. Bu projenin yararlanıcıları İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri (İTKİB) tarafından temsil edilen Türkiye'deki tekstil ve hazır giyim sektöründe yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerdir.

MTK projesinin ana hedefi, Türk tekstil ve hazır giyim sektöründeki işletmelerin uluslararası rekabet gücünü arttırmak, ulusal ve uluslararası tekstil ve hazır giyim ağını oluşturarak sektördeki bilgi ve teknoloji akışını hızlandırmaktır.

Bu bağlamda, küçük ve orta ölçekli işletmelerin kendi aralarındaki etkileşim ve işbirliği düzeyinin arttırılması ve ayrıca yerel, ulusal ve Avrupa ölçeğindeki iş destekleme kurumlarının ve benzer yapılarla olan bağlantılarının geliştirilmesini hedeflenmektedir.

Bu proje kapsamında kurulan üç birimden;

- İstanbul Tekstil Araştırma ve Geliştirme Merkezi (**ITA**), kalifiye iş gücü ve ileri teknoloji ekipmanları ile yenilikçilik ve AR-GE ekseninde yüksek katma değerin üretildiği bir mükemmeliyet merkezi olmayı,
- İstanbul Moda Akademisi (**IMA**), ülkemizde moda eğitimi anlayışını geliştirmeyi ve geleceğin moda profesyonellerini yetiştirerek sektöre kazandırmayı,
- İstanbul Tekstil Hazır Giyim Danışmanlık Merkezi (**IDM**) ise diğer iki organizasyon ile koordine biçimde satış ve pazarlama, kalite yönetimi, ihracat geliştirme ve ürün yönetimine yönelik yenilikçi düşünce, bilgi ve uygulama desteği sağlamayı hedeflemektedir.

DIŞ TİCARET

Tekstil ve hazır giyim sektörleri verdiği dış ticaret fazlası ile ihracatta ülkemizin mihenk taşlarından birini oluşturmaktadır. Ancak sektörlerin yüksek kapasitesini karşılayamayan ara malı arzı sebebiyle, girdiler açısından sektörlerde dış ticaret açığı oluşmaktadır.

Ekonomi Bakanlığı tarafından yapılan bir araştırmaya göre 2010-2011 yıllarında Türkiye imalatının ithal ara malına bağımlılığı %40'tan %43'e yükselmiştir. 2011 yılında, ithal ara malına bağımlılık tekstil sektöründe %43, hazır giyim sektöründe %19, deri ve deri ürünleri sektöründe ise %38 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye tekstil ve hazır giyim ihracatına bağlı hammadde ihtiyacını karşılamaya yönelik tekstil ara malı ithalatında 2011 yılına kadar sürekli artış göstererek dünya tekstil ithalatında ön sıralarda yer almıştır. Diğer yandan 15.09.2011 tarih ve 28055 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/2203 sayılı İthalat Rejimi Kararına Ek Karar ile hazır giyimde %17 - %30 arasında, kumaşta %11-%20 arasında ilave gümrük vergisi konmasıyla ve dünyadaki gelişmeleri müteakip tekstil ithalatında önemli düşüşler kaydedilmiştir. 2011 yılı dünya tekstil ihracatında Türkiye; %3,7'lik pay ile 8'inci büyük ihracatçı konumundadır (ITC).

TÜİK verilerine göre, tekstil sektöründe 2011 yılında 0,7 milyar Dolar olan dış ticaret fazlası, 2012 yılında 9,1 milyar Dolar ithalata karşılık, 11,7 milyar Dolar ihracat yapılmasıyla; 2,6 milyar Dolara yükselmiş ve 2008 yılında 2,2 milyar Dolar olan dış ticaret fazlasının üzerine çıkmıştır.

Ev tekstili ve halının dahil edildiği tekstil sektörü ihracatı 2012 yılında bir önceki yıla göre %1,6 artış göstererek 11,69 milyar Dolara yükselmiştir. Ancak elyaf, iplik ve kumaşın dahil olduğu tekstil hammaddeleri sektörü açısından ihracat bir önceki yıla göre %1,2 azalarak 7,85 milyar Dolara düşmüştür.

2012 yılında ürün bazlı ihracat ve ithalat rakamları karşılaştırıldığında, dış ticaret dengesi pozitif yönde olan ürünler sırasıyla; halılar, ev tekstili ürünleri, örme mensucat, suni-sentetik mensucat ve pamuklu mensucattır.

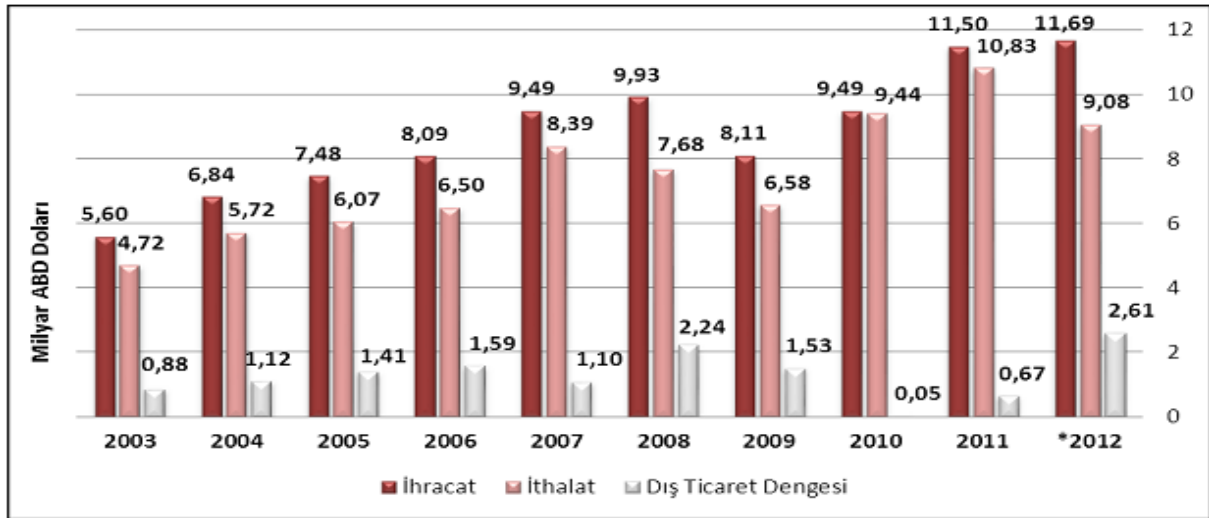
Türkiye son yıllarda halı ihracatında dünyada ilk sıralara doğru yol alırken, haliya yaptığı yatırımlarla dünyanın en yeni makine parkuruna sahip olmuş, 2011 yılında dünyanın en büyük 3'üncü halı ihracatçısı ve dokuma halıda dünyanın en büyük tedarikçisi konumuna gelmiştir.

Türkiye 2011 yılı verilerine göre, dünya ev ve mekân tekstilleri ticaretinde %4,5, teknik tekstillerde %1,5 paya sahiptir. Türkiye, Avrupa'nın en büyük nevresim üreten fabrikasına sahiptir. Ev tekstilinde brode ve gipür üretimi için kurulan makine parkı, dünyanın en büyük makine parkıdır. Türkiye aynı zamanda havlu konusunda dünyanın ilk 3 tedarikçisinden biridir.

2012 yılında sektörde pamuk elyaf ve ipliği ile suni-sentetik elyaf ve ipliği en önemli ithalat kalemleridir. Pamuk ithalatımız 1,28 milyar Dolarla tekstil sektörü ithalatının %14,1'ini, suni-sentetik elyaf ithalatımız 1,23 milyar Dolarla %13,5'ini oluşturmuştur. Yünde de 137 milyon Dolarlık dış ticaret açığı mevcuttur. Tekstil iplikleri dış ticaret açığımız 1,3 milyar Dolar düzeyindedir. 2012 yılında 1 Dolarlık lif ve iplik ithalatına karşılık; 2,07 Dolarlık tekstil ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Ham pamukta 2009-2011 yılları arasında Türkiye, Çin'den sonra en büyük ithalatçı durumundadır. 2011 yılında Türkiye, dünyanın 3'üncü büyük yapay elyaf ithalatçısı, en büyük yapay iplik ithalatçısıdır. Türkiye'nin en büyük pamuk ve yapay elyaf ithalatçıları arasında yer almasının sebeplerinden biri, dünya tekstil ve hazır giyim sektörlerinde önde gelen üreticiler arasında yer almasıdır.

Grafik 7: Yıllar İtibariyle Tekstil Dış Ticareti

Kaynak: TÜİK (2012 yılı verileri geçicidir.)

Tablo 2: En Fazla Tekstil İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (milyon Dolar)

İhracat Yapılan Ülke	2012	2011	% Fark
Rusya Federasyonu	1.263	1.110	+13,8
Almanya	1.006	1.229	-18,1
İtalya	783	898	-12,8
A.B.D.	670	626	+7,0
Suudi Arabistan	441	333	+32,4
İngiltere	440	428	+2,8
Yıl Toplamı	11.693	11.496	+1,7

Kaynak: TÜİK

Tablo 3: En Fazla Tekstil İthalatı Yapılan Ülkeler ve İthalat Miktarları (milyon Dolar)

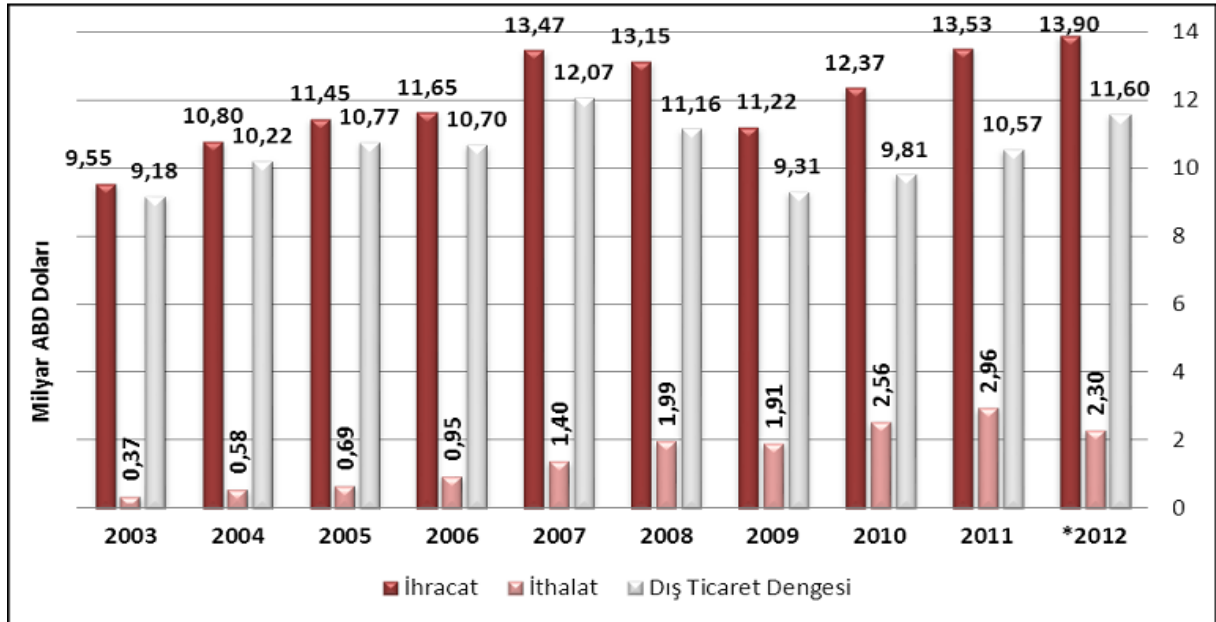
İthalat Yapılan Ülke	2012	2011	% Fark
Çin	1.858	2.195	-15,4
A.B.D.	733	1.389	-47,2
Hindistan	697	811	-14,1
Endonezya	637	653	-2,5
İtalya	562	593	-5,2
Yıl Toplamı	9.076	10.826	+16,2

Kaynak: TÜİK

Türkiye, dünya hazır giyim ihracatında 2011 yılında %3,4'lük pay ile 7'inci büyük ihracatçı konumundadır.

Hazır giyim sektöründe 2011 yılında 10,57 milyar Dolar olan dış ticaret fazlası, 2012 yılında 13,9 milyar Dolar ihracata karşılık 2,3 milyar Dolar ithalat yapılmasıyla; 11,6 milyar Dolara yükselmiş ve 2008 yılında 11,16 milyar Dolar olan dış ticaret fazlasının üzerine çıkmıştır.

Grafik 8: Yıllar İtibariyle Hazır Giyim Dış Ticareti

Kaynak: TÜİK (* 2012 yılı verileri geçicidir.)

Tablo 4: Türkiye’den en fazla Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatı Yapılan Ülkeler (ilk 20 Ülke)

ÜLKELER	2011 YILLIK- \$	2012 YILLIK-\$	2011/12 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY
Almanya	3.880.298.401	3.404.145.392	-12	21,6
İngiltere	2.033.868.915	2.191.205.313	8	13,9
İspanya	1.346.032.078	1.415.837.814	5	9,0
Fransa	1.252.172.542	1.016.870.279	-19	6,4
Hollanda	854.818.947	836.779.770	-2	5,3

İtalya	816.668.37 8	703.132.735	-14	4,5
Danimarka	459.975.48 1	491.482.891	7	3,1
A.B.D.	429.435.76 9	448.641.495	4	2,8
Irak	269.112.44 0	411.652.894	53	2,6
Belçika	414.536.20 3	375.718.595	-9	2,4
Rusya Fed.	295.909.32 5	358.881.399	21	2,3
İsveç	286.017.53 7	283.160.128	-1	1,8
Polonya	164.970.34 7	275.230.538	67	1,7
Suudi Arabistan	160.861.18 6	225.544.022	40	1,4
Ukrayna	117.807.66 2	179.698.869	53	1,1
Romanya	152.021.81 1	170.531.551	12	1,1
İsrail	150.660.58 1	163.829.684	9	1,0
Kazakistan	91.079.448	148.700.607	63	0,9
İsviçre	139.259.02 0	147.983.049	6	0,9
Cezayir	100.942.07 1	131.672.267	30	0,8
İlk 20 Ülke Toplam	13.416.448. 142	13.380.699.2 92	-0,0027	84,8
Türkiye Hazır Giyim ve Konfenksiyon	15.648.660. 734	15.770.359.1 58	1	100

İhracatı				
İlk 20 Ülkenin Toplamda Payı	86	85		

Kaynak: İTKİB Genel Sekreterliği

Tablo 5: Türkiye'nin en fazla Hazır Giyim ve Konfeksiyon İthalatı Yaptığı Ülkeler (ilk 20 Ülke)

ÜLKELER	2011 YILLIK-Ş	2012 YILLIK-Ş	2011/12 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY
Çin	1.172.225.399	860.924.681	-27	34,4
Bangladeş	691.917.960	541.101.720	-22	21,6
İtalya	152.037.073	139.202.844	-8	5,6
Hindistan	180.221.152	105.181.056	-42	4,2
Mısır	72.155.919	91.840.154	27	3,7
Vietnam	89.958.760	61.690.546	-31	2,5
İspanya	61.519.625	55.574.185	-10	2,2
Pakistan	71.571.347	44.154.460	-38	1,8
Fas	44.387.845	41.980.224	-5	1,7
Mersin Serbest Bölgesi	24.283.301	41.014.937	69	1,6
Endonezya	48.493.561	35.321.200	-27	1,4
Almanya	41.034.277	35.140.546	-14	1,4
Sri Lanka	74.905.246	34.262.618	-54	1,4
Kamboçya	27.486.185	34.109.963	24	1,4
Romanya	29.299.935	32.879.192	12	1,3
Gürcistan	20.755.348	31.713.856	53	1,3
Bulgaristan	30.173.371	31.026.709	3	1,2
Portekiz	26.839.594	28.503.062	6	1,1
İngiltere	25.605.783	25.108.406	-2	1,0

Fransa	23.860.760	19.303.616	-19	0,8
İlk 20 Ülke	2.908.732.4	2.290.033.97	-21	91,5
Toplam	41	5		
Türkiye Hazır Giyim ve Konfenkiyon İthalatı	3.165.676.3 74	2.502.447.70 2	-21	100
İlk 20 Ülkenin Toplamda Payı	92	92		

Kaynak: İTKİB Genel Sekreterliği

2012 yılı hazır giyim sektöründe örülmüş fanila/tişört/iç giyim 3 milyar Dolarla en yüksek ihrac kalemidir. Örne kapasitemizin yüksek olması bunun en temel sebebidir. Nitekim 2011 yılı dünya iç giyim ihracatının %10'unu Türkiye gerçekleştirmiştir.

Yine 2012 yılında, bayan/kız çocuk pantolon-şort-tulum, erkek/erkek çocuk pantolon-şort- tulum, örülmüş kazak-süveter-hırka ve örülmüş bayan/kız çocuk takım elbise-ceket-şort 1 milyar Doların üzerinde ihracat yapılan kalemlerdir.

2012 yılı çorap (örülmüş) ihracatımız ise 993 milyon Dolardır. Türkiye, çorap sanayinde İtalya'nın ardından AB'nin 2'nci büyük tedarikçisi haline gelmiştir. Ancak 2005'ten itibaren Çin'in pazara, Türkiye'deki maliyetlerin çok daha altında fiyatlarla girmesi sektörü zorlamaya başlamıştır. 2011 yılı verilerine göre dünya çorap sanayii ihracatının ortalama %8'ini Türkiye gerçekleştirmektedir.

2012 yılı verilerine göre; örülmüş kazak-süveter-hırka, erkek/erkek çocuk pantolon-şort-tulum, bayan/kız çocuk pantolon-şort-tulum ithalatı 200 milyon Doların üzerinde olan kalemlerdir ve 1 Dolarlık hazır giyim ithalatına karşılık 5,93 Dolarlık hazır giyim ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Tablo 6: En Fazla Deri Ürünleri İhracatı Yapılan Ülkeler ve İhracat Miktarları (İlk 20 Ülke)

ÜLKELER	2011 YILLIK- \$	2012 YILLIK-\$	2011/12 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY
Rusya Fed.	241.286.083	283.889.739	18	20,4
İtalya	139.080.840	126.930.959	-9	9,1

Almanya	117.162.529	100.880.132	-14	7,2
Irak	62.881.912	85.811.704	36	6,2
İngiltere	65.941.354	63.324.078	-4	4,5
Fransa	74.922.622	61.024.854	-19	4,4
Hong-Kong	42.830.010	48.458.367	13	3,5
Çin	40.146.562	46.182.602	15	3,3
Suudi Arabistan	30.269.492	42.645.041	41	3,1
Ukrayna	19.711.482	40.246.596	104	2,9
A.B.D.	25.074.565	30.263.867	21	2,2
İspanya	29.674.752	21.858.528	-26	1,6
Kazakistan	10.598.508	20.947.125	98	1,5
Bulgaristan	20.006.230	20.346.667	2	1,5
Hollanda	21.857.331	18.399.891	-16	1,3
Avusturya	15.153.307	18.279.721	21	1,3
B.A.E.	8.988.504	16.040.117	78	1,2
İsviçre	11.733.537	13.320.517	14	1,0
Libya	3.488.109	13.284.059	281	1,0
Danimarka	17.268.483	13.148.483	-24	0,9
İlk 20 Ülke Toplam	998.076.212	1.085.283.047	9	78,0
Türkiye Deri ve Deri Mamulleri İhracatı	1.261.652.988	1.391.933.508	10	100
İlk 20 Ülkenin Toplamda Payı	79	78		

Kaynak: İTKİB Genel Sekreterliği

Tablo 7: Türkiye'nin en fazla Deri ve Deri Mamulleri İthalatı Yaptığı Ülkeler (İlk 20 Ülke)

ÜLKELER	2011 YILLIK-Ş	2012 YILLIK-Ş	2011/12 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY
Çin	795.987.318	761.131.301	-4	35,5
İtalya	253.552.503	257.203.736	1	12,0

İspanya	134.435.51 7	128.134.294	-5	6,0
Vietnam	114.827.90 8	127.334.506	11	5,9
Hindistan	60.790.614	100.107.031	65	4,7
Endonezya	90.858.428	84.690.512	-7	4,0
Pakistan	79.999.678	72.830.899	-9	3,4
Fransa	52.600.182	48.994.797	-7	2,3
Menemen Serbet Bölgesi	55.610.089	45.105.557	-19	2,1
Yunanistan	38.888.372	42.483.484	9	2,0
Almanya	31.226.013	29.093.309	-7	1,4
İngiltere	25.212.906	27.406.450	9	1,3
Finlandiya	18.339.662	27.399.094	49	1,3
Avustralya	15.510.432	25.956.431	67	1,2
A.B.D.	32.419.352	21.979.549	-32	1,0
Bulgaristan	19.340.470	21.034.861	9	1,0
İran	18.436.399	19.558.565	6	0,9
Azerbaycan	9.989.976	14.859.018	49	0,7
Romanya	15.413.961	14.841.841	-4	0,7
Brezilya	21.341.733	11.552.345	-46	0,5
İlk 20 Ülke Toplam	1.884.781.5 13	1.881.697.58 0	-0,0016	87,9
Türkiye Deri ve Deri Mamulleri İthalatı	2.178.324.0 96	2.141.643.07 2	-2	100
İlk 20 Ülkenin Toplamda Payı	87	88		

Kaynak: İTKİB Genel Sekreterliği

Tekstil ihracatımızda Rusya Federasyonu ve Almanya, hazır giyim ihracatımızda Almanya ve İngiltere, deri/deri ürünleri ihracatımızda ise Rusya Federasyonu ve İtalya en önemli ihraç pazarlarımızdır. Türkiye AB(27)'nin Çin'den sonra en büyük hazır giyim tedarikçisidir. Rusya

Federasyonu'na yönelik ihracatta önemli artışlar yaşanmıştır. Ağırlıklı olarak AB ülkelerine yönelik ihracat gerçekleştirildiği, ithalatta ise ağırlıklı Asya ülkelerinin (Çin) yer aldığı görülmektedir.

DÜZCE'DE TEKSTİL SEKTÖRÜ

01.01.2001-30.09.2013 tarihleri arasında Düzce iline tekstil imalat yatırımı için toplam 665 milyon TL sabit yatırım karşılığında toplam 83 adet teşvik belgesi (81 yerli, 2 yabancı sermaye) düzenlenmiş olup toplamda 8114 kişilik istihdam sağlanmıştır.

Tablo 8: Düzce ilinin sektörel bazda ihracat verileri

(1000 ABD Doları)	1 Ocak- 31.12.2011	1 Ocak- 31.12.2012
DÜZCE	85.100	101.669
Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	18.496	22.312
Çelik	4.743	12.355
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	387	458
Değerli Maden ve Mücevherat	6	1
Demir ve Demir Dışı Metaller	2.622	7.414
Deri ve Deri Mamulleri	62	125
Diğer Sanayi Ürünleri	21	3
Elektrik - Elektronik	1.415	1.893
Fındık ve Mamulleri	676	534
Gemi ve Yat	6	0
Halı	23	17
Hazır Giyim ve Konfeksiyon	1.641	1.804
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	33	0
İklimlendirme Sanayii	13.975	11.569
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	8.705	6.776
Maden ve Metaller	165	80
Makine ve Aksamları	7.377	7.292
Savunma ve Havacılık Sanayii	4.173	8.718

Su ürünleri ve Hayvancılık Mamulleri	0	17
Süs Bitkileri ve Mamulleri	15	120
Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	4.807	3.510
Tekstil ve Hammaddeleri	15.701	16.670
Yaş Meyve ve Sebze	51	0

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre Düzce ili tekstil ve hammaddeleri sektöründe 2011 yılında 15.701.000 dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir. 2012 yılında yaklaşık %6,2'lik bir artışla 16.670.000 dolarlık ihracat gerçekleştirmiştir.

Hazır Giyim ve Konfeksiyon sektöründe Düzce ili 2011 yılında 1.641.000 dolarlık ihracat gerçekleştirirken 2012 yılında yaklaşık %10'luk bir artış ile 1.804.000 dolarlık ihracat performansı gerçekleştirmiştir.

Deri ve deri mamulleri sektöründe ise 2011 yılı ihracat rakamı 62.000 dolar iken 2012 yılı ihracat rakamı yaklaşık %100 artarak 125.000 dolar seviyesine ulaşmıştır.

Halı sektöründe 2012 yılı ihracatında bir önceki yıla nazaran azalma meydana gelmiştir. 2011 yılında 23.000 dolar seviyesinde olan halı ihracatı 2012 yılında 17.000 dolar seviyesine inmiştir.

İlgili tekstil alt-sektörlerinde ihracat pazarları olarak öne çıkan ülkeleri Almanya, İngiltere, İspanya, Fransa, Hollanda, İtalya, Danimarka, Belçika, Rusya olarak sıralamak mümkündür.

Halı sektöründe ise Suudi Arabistan başta olmak üzere, Irak, A.B.D., Libya, Almanya, Mısır, B.A.E, Rusya, İngiltere, Ukrayna, Azerbaycan öne çıkan ihracat pazarlarıdır.

Tablo 9: Düzce İlinde Kayıtlı Tekstil Firmaları

Firma Ünvanı
Jakar Tül Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Aktiv Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
Hızel Otomotiv İnşaat Tekstil Turizm Otelcilik Sanayi ve Ticaret A. Ş.
Şeriteks Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Düzce Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Ak Tekstil Sanayi Ticaret ve Pazarlama Limited Şirketi

Kar-Sinem Dış Tic. Tekstil Gıda Orman Ürünleri Nakl. ve Paz. İth. İhracat Tic. Ltd. Şti.
İmteks Giyim San. ve Tic. A.Ş. Düzce Şb.
Ekizçeli Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Yaman Tekstil Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Cemre Tekstil Sanayi Ve Ticaret Ltd.Şti.
Cevdet Yılmaz - Yılmaz Tekstil
Perçem Giyim Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Beytullah Tunç
Gürler Giyim Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Gümüşova Şubesi
Ceren-Tano Tekstil Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Emre Enes Tekstil Mobilya Akaryakıt İnşaat Turizm Tarım Mad. Nak. Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Kansu Brode Sanayi Ticaret Limited Şirketi Düzce Şubesi
Tolga Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Çilimli Şubesi
Aydın Brode Tekstil İnşaat ve Sanayi Ticaret Limited Şirketi Düzce Şubesi
Boncuk Triko Tuhafiye Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
İstanbul İplik Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Venüs Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş. Düzce Şb.
Mendoğlu Çamaşırları Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. Gümüşova Şubesi
Elasteks Elastik İplikler Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Gölyaka Şubesi
Desa Deri Sanayi A.Ş. Düzce Şubesi
Düzce Dantel ve Kopanaki Sanayi Dış Ticaret Limited Şirketi
Ör-Ma Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Düzce Şubesi
Gentuğ Tekstil Ürünleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Düzce Şubesi
Ram Fil İplik ve Tekstil Ürünleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi Düzce Şubesi
Nego Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi Çilimli Şubesi
Debateks Tekstil Sanayi ve Dış Ticaret Limited Şirketi Düzce Şubesi
Cengiz Çalışıcı-Seda Tekstil
Realkom Tekstil Ürünleri Sanayi Pazarlama ve Dış Tic. Anonim Şirketi Düzce Şubesi

Özbaşkent Giyim Sanayi Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi Kaynaşlı Şubesi
Apdi Şeker-Şeker Tekstil
Eryu Tekstil Konfeksiyon İnşaat Taahhüt Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Belinda Brode Tekstil İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
S.B.S Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Düzce Şubesi
Gibor Alfa Çorap ve Tekstil Sanayi Ticaret Anonim Şirketi Çilimli Şubesi
Burcu Tekstil Snayai ve Ticaret Anonim Şirketi Düzce Şubesi
Beymaks Tekstil İthalat-İhracat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
MM Tekstil Pazarlama Üreti Sanayi Ticaret Limited Şirketi Kaynaşlı Şubesi
Om-Ar TekstilLtd. Şti. Düzce Şubesi
Düzcey Tekstil Ürünleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
Medis Tekstil Deri İnşaat Sanayi ve Dış Ticaret Limited Şirketi
Nibay Tekstil Ambalaj San. ve Tic. Ltd. Şti. Gölyaka Şubesi
İbrahim Yerli - Yerli Tekstil Brode
Aspiva Tekstil Sanayi İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi Düzce Şubesi
Batur Alp Tekstil ve Ev Tekstili İthalat ve İhracat Sanayi Ticaret Limited Şirketi
Aksu Brode Tekstil İthalat İhracat Sanayi Ticaret Limited Şirketi
Çise Giyim Ticaret Sanayi Ltd. Şti. Düzce Çilimli Şubesi
Yılmaz Karademir-N.Y.T Tekstil
Gisa Tekstil San. ve Tic. A.Ş. Düzce Şubesi
Tasfiye Halinde Adatekstil Ev Tekstil Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Confetti Halı Sanayi Anonim Şirketi Gümüşova Şb.
Gür Ova Taşkan Tekstil Ve Ev Tekstili Sanayi Ticaret Limited Şirketi
Ali Fuat Ceylan - Jamais Tekstil
TEKUMUT Hazır Giyim Tekstil Sanayi ve Dış Ticaret Limited Şirketi
Yıl-Ak Tekstil İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti.
Üzeyir Zerin - Zerin Tekstil
Sambtex Tekstil San. Tic. Ltd. Şti. Düzce Şubesi
R E Teks Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti Düzce Şubesi
ZDS Tekstil Sanayi ve Tic. Ltd. Şti Düzce Şubesi
Tandem Örmek Sanayi ve Dış Ticaret Ltd. Şti. Düzce Şubesi

As Tekstil Sanayi İç ve Dış Ticaret A.Ş. Düzce Şubesi
Sayım Tekstil Sanayi İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti. Düzce Şubesi
Eskon Hazır Giyim Tekstil Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Seyit İplik Tekstil Sağlık Ürünleri İthalat İhracat Sanayi ve Tic. Ltd. Şti. Düzce Gümüşova Şubesi
Hızel Tekstil Otelcilik Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Kabardin Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yılmaz Konfeksiyon Sanayi ve Tic. A.Ş. Düzce Şubesi
İbişler Tekstil Sanayi ve Dış Ticaret Ltd. Şti. Düzce Şubesi
ERS Örmek Tekstil Sanayi ve Tic. A.Ş. Gölyaka-Düzce Şubesi
Atalar Tekstil ve Gıda Sanayi Tic. Ltd. Şti. Düzce Gümüşova Şubesi
Bateks Dış Ticaret ve Tekstil Sanayi A.Ş. Düzce Şubesi
İntem Triko Sanayi ve Tic. Ltd. Şti. Düzce Çilimli Şubesi
Tülay Karakaya-Erciyes Tekstil

Kaynak: Düzce TSO

Yukarıdaki tabloda ismi geçen 78 adet tekstil firmasında toplam 8961 kişi çalışmaktadır.

Düzce Tekstilinde Bazı Önemli Firmalar

İmteks: 1985 yılında anonim şirket statüsünde kurulan İmteks, 37 Milyon TL'lik kayıtlı sermayesi ile örme hazır giyim üretimi ve ihracatında öncü kuruluşlar arasındadır. Merkez ofiste 15,000 m² ve fabrikada 20,000 m² kapalı kullanım alanı, **60 milyon ABD dolarını aşan yıllık iş hacmi ve 1296 kişiye ulaşan çalışan kadrosu** ile İmteks Tommy Hilfiger, Nike ve Adidas gibi dünya devleri için üretim yapmaktadır.

Üretim 20,000 m² kapalı kullanım alanında gerçekleştirilmekte ve **aylık olarak yaklaşık 800.000 adetlik üretim kapasitesine** ulaşılmaktadır.

İmteks ürünlerini Almanya, İngiltere, Hollanda, İsviçre, Belçika, Fransa ve Amerika Birleşik Devletlerine ihraç etmektedir.

Venüs Giyim: Düzce'de kurulu fabrikasında üretim gerçekleştiren Venüs Giyim 2008 yılında 63.000.000 USD ciro seviyesine ulaşmıştır. **Aylık üretim kapasitesi 2.500.000 adettir.**

Realkom: 1200 çalışan ve 4 ayrı fabrika ile kesme işinden nihai sevkiyata kadar tamamen entegre birimlere sahiptir. **Aylık üretim kapasitesi 350.000 adettir.**

Gibor Alfa: 2003 yılında Joint Venture olarak kurulan, 320 çalışanı ve 510 makinesiyle Nike firmasına çorap üreten Gibor Alfa yeni yatırımlarla **yıllık 29-30 milyon çift çorap üretim kapasitesine** sahip olacaktır.

Sambtex Tekstil: Avrupa'nın önde gelen ülkelerinden; İspanya, Almanya ve İngiltere başta olmak üzere, dünyanın önde gelen markalarına tekstil bay-bayan dış giyim imalat ve ihracatı yapmaktadır. Sambtex Tekstil bünyesindeki 280 dikiş makinesine ek olarak yan üretici firmalardaki 750 dikiş makinesi ile ortalama 800.000 parça olarak üretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. 350 kişilik bir personele sahip olan tesiste **aylık ortalama 400.000 adet hazır giyim ürünü** üretme kapasitesi ile çalışmakta ve sipariş teslimi, 4 ile 6 hafta arasında değişen sürelerde yapılmaktadır. Ürün grupları, moda ve trendlere uygun olarak standart ve özel örme kumaş kalitelerinden üretilen bay, bayan ve çocuk giyim ürünlerinden oluşmaktadır.

Tablo 10: Düzce ilinin çeşitli ürün gruplarında yıllık kapasite rakamları

Muhtelif Dokuma Tül	155.000 kg
Brode İşli Tül	172.000 adet
T-Shirt & S-Shirt	39.000.000 adet
Pantolon-Etek-Şort	5.000.000 adet
Elbise	1.700.000 adet
Mont-Kaban-Ceket	710.000 adet
Gömlek-Bluz	1.750.000 adet
Brode İşleme - Dantel - Fisto Gipür	1.120.000 kg
Gecelik-Pijama	2.900.000 adet
Çorap	12.000.000 çift

Kaynak: Düzce TSO verilerinden derlenen yaklaşık değerlerdir.

ÜST ÖLÇEKLİ PLANLAR

Dünya Ticaret Örgütü tarafından 1995 yılında kabul edilen Tekstil ve Hazır Giyim Anlaşması gereği ticaret kotalarının kaldırılması 2005 yılı başında uygulamaya geçmiş, bunun sonucu olarak uluslararası pazarlarda kıyasıya rekabetin yaşandığı yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönem özellikle Türk tekstil ve hazır giyim, deri ve deri ürünleri sektörleri üzerinde önemli sonuçlar doğurmuştur.

Bu yeni dönemde AB (27)'ye fason üretim yaparak başladıkları küresel pazarda sektörler; katma değeri yüksek, yenilikçi, bilgi ve ileri teknoloji içeren ürün ve hizmet sunumları ile organizasyon ve ihracat kapasitesi yüksek sanayiler olmayı hedeflemektedir.

Devlet Planlama Teşkilatınca 2006 yılında hazırlanmış Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)

Tekstil, Hazır Giyim ve Konfeksiyon Alt Komisyon Raporunda DTÖ verileri analiz edilerek hazırlanmış 2013 projeksiyonunda, Türk tekstil sektörü için 7,6 milyar Dolar, hazır giyim sektörü için 25,2 milyar Dolar ihracat öngörülmüştür. 2012 yılı tekstil ihracatı 11,69 milyar Dolarla şimdiden 2013 projeksiyonunu geçerken, hazır giyimde gerçekleşen 13,90 milyar Dolarlık ihracat henüz 2013 projeksiyonundan çok uzak kalmaktadır.

Son yıllarda ihracatın artmasına rağmen, özellikle hazır giyim sektöründeki karlılığın düşmesi ve kalitede rekabetin giderek artışı; moda, marka ürünlere yönelik daha fazla girişime ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

2023 yılında ise dünya tekstil ticaretinin 550 milyar Dolar'a, hazır giyim ticaretinin 740 milyar Dolar'a, deri ve deri ürünleri ticaretinin ise 300 milyar Dolar'a ulaşacağı öngörülmektedir. Ülkemizin 2023 yılı için 500 milyar Dolarlık ihracat hedefine ulaşabilmesi üç sektörün toplam

100 milyar Dolar ihracat hedefine ulaşması gerekmektedir.

Bununla birlikte sektörlerin dünya ticareti içindeki payını koruyabilmesi için 2023 yılında tekstilde 17,5 milyar Dolar, hazır giyimde 22 milyar Dolar, deri ve deri ürünlerinde 1,8 milyar Dolar olmak üzere toplamda en az 41,3 milyar Dolar ihracata ulaşılması önem arz etmektedir.

Sektörlerin 2023 hedeflerini en iyi şekilde gerçekleştirebilmeleri için mevcut avantajlarının yanında Dokuzuncu Kalkınma Planı çerçevesinde hedeflenen "tedarikçi ülkeden piyasa yapıcı ülkeye dönüşüm" ve "bilgi bazlı ürünlerin üretimine yönelme" yolunda kamu-özel sektör

işbirliği ile çalışmalar hızla yürütülmelidir.

Bu doğrultuda THD sektörlerine yönelik yeni strateji çalışmaları “Ar-Ge ve tasarım içeren ürünlerde dünya pazarlarında söz sahibi olmak.” vizyonu çerçevesinde sona doğru yaklaşmaktadır. 20 Şubat 2012’de yapılan geniş katılımlı bir mutabakat toplantısı İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. Türkiye Tekstil, Hazır Giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2013-2016) Ekonomi Koordinasyon Kurulu onayından sonra uygulamaya geçecektir.

Dokuzuncu Kalkınma Planı çerçevesinde belirlenen hedefler aşağıdaki gibidir:

A. Tedarikçi Ülkeden Piyasa Yapıcı Ülkeye Dönüşüm

Türk Tekstil Sanayii şu anda, maliyet-fiyat rekabetinin belirleyici olduğu, daha ziyade orta ve orta üst sınıf kalitede seri ve parti üretim yapılan ve Avrupa’nın en büyük üretim kapasitesine sahip olunan bir yapıya sahiptir. Amaçlanan, bu yapıyı, kalite rekabetinin belirleyici olduğu, üst sınıf yüksek kalitede moda, marka ürünlerin üretildiği ve satıldığı bir yapıya dönüştürmektir.

Burada önemli olan husus, “kalite” kavramının kapsamında meydana gelen değişimdir. Artık kalite terimi: kusursuzluk, mükemmellik, sağlamlık, haslık yanında, ürünün özelliklerinde (kir tutmama, kolay bakım, vs.) ve fonksiyonlarında (konfor, sağlıklı oluş, ekolojik oluş, çeşitli dış etkenlerden koruyuculuk, vs.) rakiplerine karşı olan üstünlüklerini de kapsamaktadır. Dolayısıyla eksik anlamaya neden olmamak için, kalite yerine “farklılık” kavramının ve “kalitesi nedeniyle rekabet gücüne sahip ürünler” yerine “kalitesindeki, görünümündeki, tuşesindeki, kullanım özellikleri ve fonksiyonlarındaki farklılıklar (üstünlükler) nedeniyle rekabet gücüne sahip ürünler” tanımlamasının kullanılması da önerilmektedir.

B. Bilgi Bazlı Ürünlerin Üretimine Yöneliş

Konvansiyonel kumaşlarla, kullanım özellikleri ve fonksiyonlarındaki farklılıkları (üstünlükleri) nedeniyle rekabet üstünlüğüne sahip giysiler ve ev tekstil ürünleri üretebilmek mümkün değildir. Bunun için özel lifler veya karışımlarından, özel iplik ve kumaş konstrüksiyonlarıyla üretilen özel tekstil yüzeylerine, özel bitim işlemleri uygulayarak elde edilecek fonksiyonel veya çok fonksiyonlu kumaşlara ihtiyaç vardır. Elyaf üretiminden başlayarak tekstil terbiyesine kadar olan tekstil sanayiinin, biran önce bu özel elyaf, iplik,

kumaş ve bitim işlemlerini araştırıp, geliştirip üretebilecek yeteneklere kavuşması gerekmektedir.

Bu fonksiyonel veya çok fonksiyonlu tekstil ürünlerinin bir adım ilerisi, interaktif ve akıllı tekstillerdir. Uzun vadede önemi artacak olan bu ürünlerin geliştirilmesi uzun süreli multidisipliner araştırma çalışmalarını gerektirmekte olup, gerekli Ar-Ge çalışmalarına bu plan döneminde başlanılmadığı takdirde, geç kalınacak ve uzun vadede ciddi rekabet gücü kayıplarına uğranılacaktır.

Türk Tekstil Sanayii harcıâlem teknik tekstiller konusunda son yıllarda ciddi bir atılım yapmış ise de, burada da asıl olan, cazip olan: yüksek performanslı teknik tekstillerin üretiminde söz sahibi olabilmektir.

Tüm bu bilgi yoğun ürünlerin üretiminde söz sahibi olabilmek için, yapılacak ilk iş ise, Türkiye’de bu ürünlerin araştırılıp geliştirilmesini sağlayabilecek altyapının oluşturulması ve Ar-Ge uzmanlarının yetiştirilmesidir.

İyi eğitilmiş insan gücü, üstün Ar-Ge ve Ür-Ge yetenekleri ve yenilikçiliğin, Türk Tekstil Sanayii’nin zayıf yönleri içerisinde değil, güçlü yönleri arasında yer alması sağlanamadığı takdirde, uzun vadede Türk Tekstil Sanayii’nin rekabet gücünü sürdürebilmesi neredeyse imkansızdır.

AB’ye katılım sürecine yönelik amaç ve politikalar şu şekilde özetlenebilir:

- Gümrük Birliği nedeniyle Türk Tekstil Sanayii’nin 3. ülkelere AB tekstil sanayileri ile aynı uygulamaları yapmaya mecbur olmasına karşılık, AB bu uygulamaları belirlerken ve özellikle Serbest Ticaret Anlaşmaları yaparken Türkiye karar mekanizmasında yer almadığından, Türkiye’nin özel durumu göz önüne alınmamakta, bu da uygulamada Türk Tekstil Sanayii’ni mağdur etmektedir. Bu mağduriyete son verecek politikalar üretilmelidir.

- Türk ve AB 15 ülkeleri tekstil sanayileri, yapılarında, üretimlerinde, ürünlerinde, rekabet üstünlüklerinde ciddi farklılıklar gösteren ortaklardır. Bu farklılıklar, ortak hareketi ve ortak olmayı zorlaştıran unsurlar olma yerine, birbirlerinin eksikliklerini giderici, işbirliği ve iş bölümü yönünde değerlendirilebilirse, bu işbirliğinden, iş bölümünden sinerjetik etki doğacaktır. Türk ve AB tekstil sanayileri basit ortaklar değil, birbirlerini tamamlayıcı ortaklardır.

- Türk Tekstil Sanayii, AB Tekstil Sanayilerinin 2020 yılı ortak vizyonunun oluşturulduğu, yol haritasının çizildiği AB Tekstil Teknolojisi Platformu çalışmalarına aktif olarak katılmalı ve çizilecek yol haritasında AB tekstil sanayileriyle birlikte hareket etmelidir.

- Türk Tekstil Sanayii'nin zayıf yanları olan yaratıcılık, yenilikçilik, Ar-Ge ve Ür-Ge eksikliklerinin giderilmesinde AB tekstil araştırma merkezleri, moda enstitüleri ve üniversitelerin ilgili birimlerinden destek alınmalıdır.

Sektörde kayıtdışılığın önlenmesi gerekmektedir: Sektörde yüksek orandaki kayıtdışılık nedeniyle oluşan haksız rekabete önlenecek, kurumsallaşma ve sektörel politikaların etkinliğini geliştirilecektir.

Haksız rekabete karşı önlemler sürdürülmelidir: Çin başta olmak üzere haksız rekabet yaratan ülkelere karşı alınan önlemler sürdürülmelidir.

Ar-Ge ve yenilikçilik özendirilmelidir: Sıradan tekstillerde maliyetlere dayalı bir rekabetin sürdürülmesi güç görülmektedir. Başta yüksek performanslı teknik tekstiller ve çok fonksiyonlu ürünler olmak üzere Ar-Ge çalışmaları ile rekabet gücünün korunması sağlanabilecektir.

İnsangücü altyapısı geliştirilmelidir: Çalışan verimliliği geliştirilerek sektörde rekabet gücünün korunması sağlanabilecektir. Üniversite-sanayi işbirliği geliştirilerek yeterli sayıda ve kalitede Ar-Ge personeli ve ara kademe çalışan yetiştirilmelidir.

Sektörel koordinasyon, işbirlikleri, ortaklıklar ve bilgi paylaşımı geliştirilmelidir: Sektörel koordinasyon sağlanarak (sektörel koordinasyon kurulu gibi bir yapılanma ile) uzun vadede sektöre yol gösterecek çalışmalar yapılmalıdır. Sektörün KOBİ yapısı verimsizliğe neden olmaktadır. Uluslararası ticaret şartlarının sektörel konsolidasyona zorlayacak olması nedeniyle firma birleşmeleri ve işbirlikleri geliştirilmelidir.

Moda-marka ürünlerin üretimine yönelik özgün tasarım, kalite, verimlilik, pazarlama ve dağıtım kanalları oluşturulmalı, markalaşma özendirilmelidir: Hızlı değişen modanın yakın takibi ve modayı etkileyebilme sektöre rekabet gücü kazandıracaktır. Markalaşma yolu ile daha yüksek katma değer elde edilirken pazarda daha kalıcı olunabilecektir.

Organik pamuk tarımı geliştirilmelidir: Organik pamuk kullanılarak üretilen ürünlere büyük pazarlarda talep artmaktadır. Dünyanın en büyük organik pamuk üreticisi olmanın ülke ekonomisine olan faydasını artırmak için, Türkiye'nin aynı zamanda dünyanın en büyük organik pamuklu tekstil mamulleri üreticisi olması gerekmektedir. Çünkü asıl büyük katma değer bu üretim zincirindedir. Böylece ülkemizde üretilen tekstil ürünlerinin imajına da çok olumlu bir katkı sağlanmış olacaktır.

Teknik tekstiller alanında araştırmalar desteklenmeli, Ar-Ge altyapısı geliştirilmelidir: Teknik tekstiller sektörün önümüzdeki dönemde gelişme göstermesi beklenen bir alanıdır. Bu alanda Ar-Ge çalışmalarına öncelik verilmesi sektöre rekabet gücü kazandıracaktır.

Emek yoğun üretim süreçleri önce Anadolu'ya zamanla diğer ülkelere kaydırılmalıdır:

Emek maliyetinin düşürülmesi sektöre rekabet gücü kazandıracaktır. Özellikle hazır giyim sektörü kadın işgücü istihdamının yoğun olduğu, nispeten daha vasıfsız işgücünün istihdam edilebildiği bir sektördür. Emek maliyetlerinin düşürülmesi ile öncelikle yurt içinde bu istihdamın korunması sağlanabilecektir. Kümeleme modeline uygun olarak yatırımların fakir illere taşınması sağlanarak bu illerin ekonomik gelişmesine katkı sağlanabilecektir.

İstanbul'un bir moda merkezi olması sağlanmalıdır: Modanın hızlı değişimi sürecine sektörün katılım sağlanarak pazar beklentileri yönlendirilebilecek, pazarda kalıcı olunabilecektir.

AB ticaret politikasının Türkiye'nin öncelikleri de dikkate alınarak belirlenmesi sağlanmalıdır: Gümrük Birliği nedeniyle AB ticaret politikası ülkemiz tarafından aynen kabul edilmektedir. AB'nin Türkiye'nin önceliklerini de dikkate alarak bu politikasını belirlemesi sağlanmalıdır.

Türk Lirasının aşırı değerlenmesi önlenmelidir: İhracatın özendirilmesi, dış ticaret dengesinin sağlanması açısından TL'nin aşırı değerli olması olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Yüksek oranda yerli girdi kullanan sektörde TL'nin aşırı değerli olması rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir.

Başta vergisel yükler olmak üzere maliyetler dünya fiyatlarına indirilmelidir:

Maliyetlerin rakip ülkelere göre yüksekliği (SSK primleri, enerji fiyatları vs.) sektörde rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Bu maliyetlerin uluslararası düzeye indirilmesi gerekmektedir.

Kapasite artırımı yerine, modernizasyon ve yeniden yapılanma yatırımlarına ağırlık verilmelidir: Bazı alt sektörlerde fazla kapasite olması rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sonuç olarak, dünya ticaretinde deneyimi olan tekstil sektörünün, çalışmada yer alan kriterler birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye ekonomisi açısından imalat sanayi içerisinde yer alan en önemli sektörlerden biri olduğu görülmektedir. Sektörün, dünya ticaretinde gelişen koşullara uyum sağlaması, dünya ticaretindeki yerini koruması ve ekonomik krizin olumsuz etkilerini gidermesi açısından gerekli tedbirlerin alınarak üretimin sürdürülmesi yararlı olacaktır.

Türk tekstil ve hazır giyim sanayinin dünyadaki konumu kaliteli ancak yüksek fiyatlı olmayan ürün kategorisindedir. Sanayinin Uzakdoğu'da gerçekleştirilen düşük fiyatlı büyük üretimle rekabet etmesi imkansızdır. Sanayinin rekabet gücü kaliteli ve farklı ürün üretebilme kabiliyeti ile bağlantılıdır. Sahip olunan deneyimler, bilgi birikimi ve işgücü bu alanda rekabet gücünün yükseltilmesini mümkün kılacaktır. Bu noktada sanayinin uzun vadeli yatırımlara yönelik olarak kaynak aktarımında bulunması ve ürün gelişiminde ham pamuk işleme yöntemlerinden kullanım alan ve amaçlarına uygun olarak işlenen kumaşın değerlendirilmesine kadar farklı alanlarda fırsatlar yakalanması mümkündür. Öte yandan hatalı mamullerin gerek nihai ürün gerek yarı mamul safhasında geliştirilmesi ve düzeltilmesi yönünde de gelişmeler kaydedilebilecektir. Ancak tekstil işleme ve boyama süreçleri Ar-Ge'ye yönlendirilecek kaynak ve vasıflı işgücüne ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle sektörün Ar-Ge odaklı stratejiler geliştirmesi büyük bir ihtiyaçtır.

Sektörün büyük bir kısmı KOBİ tarzı oyuncularından oluşmaktadır. Oyuncular arasında herhangi bir işbirliği mevcut değildir. Mevcut ilişkiler geliştirilmeli, oyuncular arasında güven artırılmalı ve firma birleşmeleri gerçekleştirilmelidir.

Üniversite sanayi işbirliği geliştirilmeli, sektör kümelenmeleri içinde tekstil ve hazır giyim üniversiteleri açılmalıdır. Bu bağlamda, sektörün ihtiyaç duyduğu yüksek teknoloji bilgi birikimi, nitelikli işgücü, Ar-Ge, tasarım vs. bu kurumlar vasıtası ile gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:7 Sayı:13 Bahar 2008 s.267

Türkiye İstatistik Kurumu Veri Tabanı

Ekonomi Bakanlığı Veri Tabanı

Sanayi Genel Müdürlüğü, Tekstil, Hazır Giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu, 2013

TCMB Verileri

International Trade Center, Trademap

Türkiye İhracatçılar Meclisi Veri Tabanı

İTKİB Genel Sekreterliği

Dünya Ticaret Örgütü Verileri

Düzce Ticaret ve Sanayi Odası Verileri

Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Tekstil, Hazır Giyim ve Konfeksiyon Alt Komisyon Raporu

www.imteks.com.tr

www.venusgiyim.com.tr

www.realkom.com.tr

www.giborturkey.com

www.sambtex.com.tr